

ŠATRIJOS RAGANA “SENAME DVARE”. - literatūros pamoka 11 klasėje (II pamoka)

DETALUS PLANAS

Tema. Šatrijos Ragana. „Sename dvare“.

Tikslai:

- mokytis išsakyti asmeninę nuomonę ir ją argumentuoti;
- ugdytis dorinę sąmonę analizuojant kūrinio vertybių sistemą;

Pamokos tipas ir forma. Įvadinė grožinio kūrinio analizės pamoka (pokalbis).

Metodai ir būdai: euristinis pokalbis, euristinė užduotis, savarankiškas darbas.

Kabineto paruošimas. Prieš pamoką kabinetas išvėdinamas, lenta nuvaloma, užrašomas autorius, gyvenimo ir mirimo datos, kūrinio pavadinimas.

Mokymo priemonės (pagrindinės ir papildomos):

1. Daujotytė V., Tamošaitis R., Tutlytė R., Viliūnas G. Literatūra XI – XII klasei. I knyga. K., 2003.
2. Ragana Š. Sename dvare. – V., 1969.

Literatūra:

3. Aktyvaus mokymo metodai.-V., 1998.
4. Daujotytė V. Šatrijos Raganos pasaulyje. – V., 1997.
5. Daujotytė V. Parašyta moterų. - V., 2001.
6. Lietuvių literatūros enciklopedija. 2001.
7. Literatūros teksto interpretacija. - V., 2000.

PAMOKOS SITUACIJA

Praeita pamoka buvo įvadinė pamoka apie Šatrijos Raganos asmenybę ir kūrybos bruožus.

Ši pamoka – įvadinė kūrinio analizės. Bus bendrais bruožais aptartas kūrinys, pradėta gilintis į simbolių prasmes, veikėjų portretus, keliamas idėjas.

Kita pamoka bus skirta kūrinio analizei ir suvokimo gilinimui.

Pamokos struktūra, metodai, laikas	Mokytojo veikla	Mokinio veikla
I. Įvadiniai darbai.	Pamokos pradžioje surenkamos teksto suvokimo užduotys.	

(2 min.)	Pasakoma, kad šią pamoką bus pradėta analizuoti Šatrijos Raganos apysaka „Sename dvare“.	
Pirminis kūrinio suvokimas (5–6 min.) minčių lietus (5 – 6 min.)	Pamoka pradėdama nuo bendriausių klausimų: 1. Apie ką Šatrijos Raganos apysaka „Sename dvare“?	1. Mokiniai galėtų suformuluoti keliais sakiniais: „Tai mažos mergaitės atsiminimai apie gražią ir daug gyvenimiškos patirties suteikusią vaikystę, kurią prisiminti skatina ryškus mamatės Marijos paveikslas.“
	2. Kokia forma ji parašyta?	2. Užrašų, dienoraščio. Tai mergaitės prisiminimai.
	3. Ką tokia forma pasako apie apysakos kalbą.	3. Dienoraštyje paprastai vyrauja intymus kalbėjimas su savimi, išsiskyrimas, taigi ir apysakoje visa tai labai ryšku.
	4. Kaip galima interpretuoti apysakos pavadinimą? Ką jis nusako?	4. Galima manyti, kad bus kalbama apie tam tikrą veiksmą jau konkrečiai nurodytoje erdvėje – dvare, kuris yra labai senas kaip ir pati istorija.
II teksto suvokimo gilinimas (analizė) 25 min.	5. Iš kur yra paimtas apysakos epigrafas? Ką iš jo sužinome?	5. Iš Gėtės „Fausto“, kurį pabaigoje sako mistiškas choras: „Visa, kas praeina, / simbolis tēra.“ Asociacijos su jau praėjusiais dalykais, kurie išskyla kaip prisiminimai. Simboliais vadinama, nes dabar jau yra įgyją tam tikrą prasmę.
Euristinis pokalbis (25 min.)	6. Apie ką sužinome iš apysakos pradžios po epigrafo? a) koks vaizduojamas laikas? b) kas skatina prisiminimus apie mamatę? (prie rožių dar sugrįšime nagrinėdami vėliau, prie prisiminimų taip pat) kuri vieta apibrėžia kūrinio pobūdį?	6. a) Tylus, gražus vakaras su regimais raudonais saulėlydžiais; b) baltos rožės, kurios primena sidabrines mamatės akis; c) „...kvapo bangos audžia seną seną aukso sapną .“ – sapnas apibrėžia kūrinio pobūdį, tai paslaptlingiausia žmogaus būties forma, kuri atspindi realybę.
	7. Ką primena apysakos pradžia? (po ***)	7. „Už miškų, už upių, tarp daubų ir kalvų stovi seno dvaro medinis rūmas.“ – primena pasaką.
	8. Kaip pristatomi veikėjai? Pacituokite.	8. (235 p. „Neturėjo užsidėjusi skrybėlės, tik su baltu skėteliu dengęs galvą nuo saulės. <...>Mažas Jonelis <...> atrodė kaip išlindęs iš krūmų pasakos nykštukas.“) , o mamatė lyg fėja – tai ir pasakų veikėjai.
	9. Keliais balsais kalbama apysakoje? (Įrodykite /	9. Kalba Irutė ir mamatė. Girdimas ir bendresnis pasakotojo balsas, kai pereinama į įvykį, atsitikimą.

	pacituokite).	
	10. Jau išsiaiškinome, kad Irutė mamatę prisimena pamačiusi baltas rožes, kurios jai kelia prisiminimus. Kur dar apysakoje matome fiksuojamą prisiminimų logiką? / Kaip Irutė stengiasi, kad ją prisimintų mamatė?	10. Ji vos išmokusi siuvinėti, sėdi gluosnio fotelyje ir ruošia dovanėlę mamatės vardinėms. Siuvinėja staltiesėlę, kurią mamatė pasidės miegamajame ant staliuko ir kiekvieną vakarą eidama miegoti ir gesindama šviesą matys jos darbelį, kuris turėtų jai priminti dukrą. (cit. p. 234).
Euristinė užduotis (10 min.)	11. Perskaitykite ištrauką nuo tų žodžių: „Mamatė ėjo nuo vieno kerelio prie kito...<...>“ (iki „Trumpai težydi rožės, Irute.“ (p. 236) Keliais sakiniais parašykite, koks santykis ryškėja tarp mamatės ir rožių?	11. Rožės jai lyg gyvos, ji jas glosto, uodžia, su jomis bendrauja, o rožės pasakoja - lyg žmonės. Tos rožės – tai lyg ji pati.
	12. Apie ką susimąsto mamatė apžiūrinėdama rožes?	12. Apie anapusinį pasaulį, apie ypatingas grožybes, apie negirdėtus balsus, laimę, kurios nėra patyrusi nė viena širdis... ir net apie mirtį, nes juk rožės trumpai težydi.
IV. Namų darbų skyrimas (2 min.)	Atsakykite į klausimą: Ką reiškia ištarti žodžiai „Trumpai težydi rožės, Irute.“? Pasamprotaukite, kokia šioje apysakoje rožių kaip įvaizdžio prasminė paskirtis.	
V. Darbo rezultatų apibendrinimas ir vertinimas. (1 min.)	Neformalus vertinimas. Mokytojas pagiria aktyviai dalyvavusius mokinius.	